

2015 bliver lysets år

Af Jørgen Schou, formand for Dansk Fysisk Selskab

Dansk Fysisk Selskabs årsmøde, den 22.-23. januar 2015, åbner *Lysets år*. UNESCO vedtog i december 2013 en resolution, hvormed 2015 blev gjort til det Internationale Lysets År. Mens fysikkens år 2005 og astronomiens år 2009 begge havde stærkt fokus på det videnskabelige, har UNESCO ønsket, at lysets år også skulle have et stærkt samfundspræget islæt.

En af de ivrigste aktører for at få det *Internationale Lysets År* vedtaget har været det Europæiske Fysiske Selskabs formand John Dudley [1] og arbejdet begyndte faktisk allerede i 2010, hvor laserens 50-år jubilæum blev fejret. 2015 er ikke et jubilæumsår på samme måde, men det falder dog nogenlunde sammen med vigtige årstal for optik og udforskningen af lysets egenskaber, se tabellen.

År	Begivenhed
1015	Ibn al-Haytham udgiver bøger om optik
1815	Fresnel og lysets bølgenatur
1865	Maxwell og elektromagnetiske bølger
1915	Einsteins almene relativitetsteori: lys i rum og tid
1965	Kosmiske mikrobølge baggrund Charles Kao og optisk fiber teknologi.

I resolutionens tekst nævnes også lys-baserede teknologier, hvilket giver fysik og alt, hvad der har med elektromagnetiske bølger at gøre, en vigtig rolle i året. En lang række organisationer, fx APS (American Physical Society) og OSA (Optical Society of America) er derfor også gået med i resolutionen.

For UNESCO har det været vigtigt at indregne den store samfundsmæssige rolle lys og brug af lys spiller. Adgang til internet er en selvfølge i Europa (75 % har adgang), mens kun 16 % har adgang i Afrika. Dertil kommer at studier og enhver uddannelse efter mørkets frembrud i mange ulande er umulig – noget der især går ud over kvinders muligheder for at få en uddannelse. Året skal også være med til at øge kvinders uddannelse og engagement i naturvidenskab. Endvidere

ønsker UNESCO at gøre verdens befolkning opmærksom på den stigende lysforurening og spild af energi med overforbrug af lys. Endelig skal resolutionen også medvirke til at styrke en bæredygtig udvikling.

Dansk Fysisk Selskabs aktiviteter i Det Internationale Lysets År

Dansk Fysisk Selskab forskyder sit årsmøde fra november 2014 til starten af 2015, for dermed ligesom Det Europæiske Fysiske Selskab at fejre årets start med et stort møde. Det vil i samarbejde med DTU Fotonik finde sted på DTU i Lyngby den 22.-23. januar fra kl. 13, hvor vi forhåbentligt kan få ekstraordinært gode foredragsholdere. Det nordiske møde for de fysiske selskaber vil stadig finde sted i Trondheim den 9.-12. juni 2015 (følg med på www.dfs.nbi.dk). Generalforsamlingen 2014 vil finde sted i løbet af efteråret i forbindelse med et debatmøde.

Dansk Fysisk Selskab har desuden oprettet en national komité for Det Internationale Lysets år med repræsentanter for både universitetsinstitutter og andre organisationer, der arbejder med lys såvel videnskabeligt, teknisk og undervisningsbetonet. Den får en hjemmeside [2] med arrangementer og direkte link fra DFS' hjemmeside. Komiteen koordineres af undertegnede Jørgen Schou. Det Internationale Lysets År er en enestående chance for at promovere dansk og international fysik, optik og fotonik. Denne chance får vi kun én gang og den skal vi udnytte!

Litteratur

- [1] European Physical Society, International Year of Light 2015, http://www.eps.org/?page=event_iyol
- [2] National komité for Det Internationale Lysets år (under udvikling), www.dfs-lysets-år.fotonik.dtu.dk

Jørgen Schou er gruppeleder ved DTU Fotonik. Arbejder med hvordan man kan bruge laserlys til at fremstille nye materialer. Formand for DFS 2005-2010 og 2012-2014.